

Asia: VN/36276/2025

Lausuntopyyntö mikroyrittäjien rahoituksesta sekä yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksista

Mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantaminen

1.

-

2.

-

3.

-

4.

-

5.

-

Kysymys 2. Mitä kehittämissuhteita Teillä on mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantamiseen, kun kyse on valtiovalan vastuulla olevasta yrittäjyyden edistämisestä mikroyrittäjyyden kentässä, kuten toimintaympäristö, politiikkatoimet ja vastaava? Valtiovalan vastuulla olevilla rahoitusjärjestelmillä tarkoitetaan julkisia rahoituspalveluita ja -instrumentteja, joita valtio tarjoaa tai tukee mikroyrittäjien liiketoiminnan rahoittamiseksi. Näihin kuuluvat esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevan osalta ELY-keskusten yritystukimuodot, Finnveran lainat ja takaukset, Business Finlandin rahoituspalvelut.

Pyydämme konkreettisia kehittämissuhteita valtiovalan vastuulla olevan osalta mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantamiseen perusteluineen.

-

Yritysten sukupolven- ja omistajanvaihdokset liiketoiminnan jatkumisen turvaamiseksi

1.

Perintö- ja lahjavero tulisi poistaa

Perintö- ja lahjaveron korvaaminen luovutusvoittoverolla sukupolvenvaihdostilanteissa parantaisi merkittävästi perheyriyten ja yrittäjäperheiden toimintaedellytyksiä sekä liiketoiminnan jatkuvuutta. Nykyinen perintö- ja lahjaverotus sitoo yritystoiminnassa ja omistajaperheissä huomattavia varoja verovelvoitteisiin jo ennen kuin yrityksestä on tosiasiallisesti realisoitunut tuloa, mikä heikentää investointi- ja kehittämiskykyä sekä kasvattaa rahoitusriskejä sukupolvenvaihdoksen yhteydessä.

Luovutusvoittoveroon perustuva malli kohdistaisi verotuksen vasta todelliseen arvonnousun realisoitumiseen ja poistaisi tarpeen varautua ennakolta merkittäviin verosuorituksiin. Arvioiden mukaan muutos vapauttaisi perheyriyksissä ja yrittäjäperheissä noin viisi miljardia euroa tällä hetkellä verovarauksiin sitoutuneita varoja, jotka voitaisiin ohjata yritysten kasvuun, investointeihin, työllistämiseen ja yritystoiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen. Uudistus parantaisi verojärjestelmän neutraalisuutta, ennakoitavuutta ja oikeudenmukaisuutta sekä tukisi elinkeinopolitiikan keskeistä tavoitetta turvata kotimaisten yritysten omistuksen jatkuvuus Suomessa.

On lisäksi huomioitava, että huojennettunakin sukupolvenvaihdokseen kohdistuvat veroseuraamukset ovat Euroopan viidenneksi ankarimmat, joten tällä on suora vaikutus myös suomalaisten perheyriyten kilpailukykyyn maailmalla.

2.

Perintö- ja lahjaveron maksamista tulisi helpottaa maksuajalla

Perintö- ja lahjaverolle tulisi säätää yleinen kymmenen vuoden maksuaika, joka olisi koroton tai sidottu selvästi nykyistä alempaan korkotasoon. Maksuajan ulottaminen koskemaan kaikkia perinnön- ja lahjansaaajia parantaisi verotuksen kohtuullisuutta ja ennakoitavuutta sekä helpottaisi erityisesti yritysten sukupolvenvaihdoksia ja muita tilanteita, joissa veron maksamiseen ei ole käytettävissä nopeasti realisoitavaa varallisuutta. Nykyinen perintöveron korkotaso (viitekorko + 2 prosenttiyksikköä) rajoittaa käytännössä maksuajan hyödyntämistä, eikä lahjaverolle myönnetä maksuaikaa lainkaan, mikä voi johtaa kohtuuttomiin maksuvaikeuksiin esimerkiksi lesken hallinnassa olevan mutta lasten perimän asunnon tai muuttotappioalueilla sijaitsevan omaisuuden osalta.

Valtiontaloudellisesti uudistus vaikuttaisi verotuottojen ajoitukseen, koska valtion taloudenpito on kassavirtapohjaista. Lyhyellä aikavälillä verotulojen kertymä viivästyisi, mutta vaikutus pienenesi ajan myötä ja jäisi arviolta muutamien miljoonien eurojen tasolle vuositasolla. Veron maksaminen vuotuisina erinä kymmenen vuoden aikana pienentäisi kertymäviivettä ja tukisi julkisen talouden ennakoitavuutta. Verohallinnolla on jo käytössään toimivat hallinnolliset prosessit vastaavanlaisten maksujärjestelyjen toteuttamiseen, sillä sukupolvenvaihdoshuojennuksen piiriin kuuluvat verot peritään jo nykyisin pitkällä maksuajalla, mikä mahdollistaisi uudistuksen toimeenpanon ilman merkittäviä lisähallinnollisia kustannuksia.

3.

Perintö- ja lahjaverolain toisen veroluokan poistaminen helpottaisi sukupolvenvaihdoksia

Perintö- ja lahjaverolain toisesta veroluokasta tulisi luopua, sillä nykyinen sääntely ei vastaa yritystoiminnan omistajanvaihdosten todellisuutta eikä nykypäivän perherakenteita. Yritystoiminnan jatkajana toimii usein muu henkilö kuin rintaperillinen, erityisesti perheyriyksissä, joissa omistuspohja on laaja ja sukupolvien yli rakentunut. Toisen veroluokan ankarampi verotus vaikeuttaa omistajanvaihdoksia ja asettaa yritysten omistajat eriarvoiseen asemaan perhetilanteesta riippuen, vaikka yritystoiminnan jatkuvuuden edellytykset ja taloudellinen sisältö olisivat muutoin samanlaiset.

Nykyinen veroluokkajako perustuu perhekäsityksiin, jotka eivät enää vastaa yhteiskunnan rakennetta. Perheyriyksissä on merkittävä määrä lapsettomia omistajia, joiden yritysomaisuus siirtyy usein sisarusten lapsille tai muille lähisukulaisille, jolloin omistajanvaihdos tapahtuu toisen veroluokan verotuksen piirissä. Tämä lisää verorasitusta ilman, että sillä olisi yhteys verovelvollisen maksukykyyn tai yritystoiminnan jatkuvuuden turvaamiseen. Toisen veroluokan poistaminen parantaisi verotuksen neutraalisuutta ja yhdenvertaisuutta sekä tukisi yritysten omistajanvaihdosten sujuvaa toteutumista.

Valtiontaloudellisesti toisen veroluokan poistamisen arvioidaan vähentävän lahjaverotuottoja noin 10–20 miljoonaa euroa ja perintöverotuottoja noin 100–120 miljoonaa euroa vuositasolla. Muutoksen pidemmän aikavälin vaikutukset yritystoiminnan jatkuvuuteen, työllisyyteen ja veropohjaan voisivat kuitenkin osaltaan lieventää välitöntä verotuottojen alenemaa.

4.

Sukupolvenvaihdoshuojennuksen omistusosuusedellytys jäykistää sukupolvenvaihdoksia

Sukupolvenvaihdoshuojennuksen soveltamisedellytyksenä olevaa vähintään 10 prosentin omistusosuutta koskevaa vaatimusta tulisi tarkistaa siten, että omistusosuuden täytyminen voidaan arvioida myös perinnön- tai lahjansaajan näkökulmasta. Huojennuksen edellytyksenä olisi tällöin, että sukupolvenvaihdokseen liittyvässä perinnössä tai lahjassa siirtyy yhteensä vähintään 10 prosentin omistusosuus yhdeltä tai useammalta perinnönjättäjältä tai lahjanantajalta yhdelle tai useammalle perinnön- tai lahjansaajalle, vaikka yksittäisen luovuttajan omistusosuus ennen saantoa olisi alle 10 prosenttia. Omistusosuus voisi täytyä myös siten, että perinnön- tai lahjansaajan aikaisemmin omistamat osakkeet sekä kolmen vuoden aikana saadut perinnöt ja lahjat huomioidaan kokonaisuutena.

Ehdotettu muutos vastaisi paremmin perheyriyten nykyistä omistusrakennetta, jossa omistus on usein hajautunut useille perheenjäsenille erityisesti yritysten ikääntyessä. Useissa Euroopan maissa sukupolvenvaihdoshuojennuksen soveltamiskynnys on Suomea matalampi; esimerkiksi Espanjassa huojennus edellyttää vain viiden prosentin omistusosuutta. Muutos parantaisi huojennuksen saavutettavuutta ilman, että jatkamisvaatimusta lievennetään, mikä pienentäisi perustuslaillisia riskejä ja säilyttäisi huojennuksen kohdentumisen yritystoiminnan jatkuvuuden turvaamiseen. Jatkamisvaatimuksen soveltamiseen liittyvää ohjeistusta olisi kuitenkin syytä täsmentää erityisesti hallitusjäsenyyden järjestelyjä koskevilta osin, jotta oikeusvarmuus paranee. Muutos voitaisiin toteuttaa rajatusti ilman, että sukupolvenvaihdoshuojennusta koskevia säännöksiä olisi tarpeen muuttaa muilta osin.

5.

Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön muutoksenhakuoikeuden rajaaminen; viranomaisen ei pitäisi voida valittaa omista päätöksistään

Suomessa Verohallinto toimittaa verotuksen, ja sen yhteydessä toimivalla Veronsaajien oikeudenvilvontayksiköllä (VOVA) on oikeus hakea muutosta myös Verohallinnon verovelvolliselle myönteisiin verotuspäätöksiin, mukaan lukien ennakkoratkaisut. Tämä poikkeaa olennaisesti kansainvälisestä käytännöstä ja heikentää verotuksen ennakoitavuutta sekä verovelvollisten oikeusvarmuutta. Nykyinen järjestelmä johtaa usein pitkiin ja kustannuksiltaan merkittäviin muutoksenhakuprosesseihin, joiden taloudellinen riski kohdistuu pääosin verovelvollisiin, eikä oikeudenkäyntikuluja käytännössä korvata, vaikka verovelvollinen lopulta voittaisi asian.

Muissa Pohjoismaissa sekä esimerkiksi Saksassa ja Isossa-Britanniassa veroviranomainen ei voi hakea muutosta omaan verovelvolliselle myönteiseen päätökseensä, vaan muutoksenhakuoikeus kuuluu verovelvolliselle. Suomen järjestelmä, jossa erillinen yksikkö voi systemaattisesti riitauttaa verotuspäätöksiä, on kansainvälisesti poikkeuksellinen. Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön oikeus hakea muutosta Verohallinnon tekemiin verotuspäätöksiin tulisi poistaa. Yksikkö voisi jatkossakin edustaa veronsaajia muutoksenhakuasteissa silloin, kun verovelvollinen itse hakee muutosta. Muutos parantaisi merkittävästi verotuksen ennakoitavuutta, vähentäisi perusteettomia veroriitoja ja vahvistaisi luottamusta verojärjestelmään.

Kysymys 4. Mitä kehittämistarpeita on yritysten sukupolvenvaihdojen edistämisessä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista?Pyydämme konkreettisia kehittämisehdotuksia *sukupolvenvaihdojen* edistämiseen perusteluineen eri sisältöalueilta, kuten yritysrahoitus, yrityspalvelut, sääntely, verotus, yrittäjyyskasvatus, yrittäjyyskulttuuri jne.

Verotusta koskevilta osin tähän on vastattu kysymyksen 3 kohdalla.

Muilta kysymyksessä esitetyiltä osin kaikki yrityskasvatukseen panostaminen edistää myös sukupolvenvaihdoksia.

Kysymys 5. Mitä kehittämistarpeita on yritysten yrityskaupalla tehtävien omistajanvaihdosten edistämisessä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista?Pyydämme konkreettisia kehittämisehdotuksia *yrityskaupalla tehtävien omistajanvaihdosten* edistämiseen perusteluineen eri sisältöalueilta, kuten yritysrahoitus, yrityspalvelut, sääntely, verotus, yrittäjyyskasvatus, yrittäjyyskulttuuri jne.

-

Vanhala-Harmanen Minna
Perheyriyten liitto ry